

CAPUT SEXTUM.

DE IMPEDIMENTIS MATRIMONII.

Impedimentum matrimonii est illud quod obstat ne matrimonium licite aut valide contrahatur: in priori casu oritur a lege simpliciter prohibitiva, et dicitur *impediens* vel *prohibens*; in posteriori casu, oritur a lege irritante, et vocatur *dirimens*. Hujus capituli quinque erunt articuli: 1us erit de impedimentis impediens; 2us de impedimentis dirimentibus in genere; 3us de impedimentis dirimentibus in specie; 4us de impedimentorum canonicorum dispensatione; 5us de impedimentis civilibus eorumque dispensatione.

ARTICULUS PRIMUS.

DE IMPEDIMENTIS CANONICIS IMPEDIENTIBUS.

Hæc impedimenta dicuntur impediens, quæ impediunt ne matrimonium licite fiat, sed validitati ejus non nocent.

Quatuor sunt sequenti versiculo expressa:

Ecclesiæ vetitum, tempus, sponsalia, votum.

Octo alia in jure canonico reperiuntur: sed cum penitus desierint, de quatuor adhuc exstantibus paucis verbis nobis dicendum est.

1° *Ecclesiæ vetitum* est Ecclesiæ prohibitio generalis aut particularis ne matrimonium celebretur; generalis quidem, v. g., ne celebretur ante publicationem bannorum, vel ne hæreticus cum catholica, aut vice versa, jungatur; particularis vero, si parochus aut episcopus matrimonium quibusdam sponsis ad tempus interdicat, v. g., quia suspicio de existentia alicujus impedimenti dirimentis exorta est; Decretal. lib. 4, tit. 16, cap. 2.

2° *Tempus*, quod etiam dicitur tempus feriale, est illud quo Ecclesia nuptias celebrare vetat; nempe ab Adventu Domini Jesu Christi usque in diem Epiphaniæ, et a feria quarta Cinerum usque in octavam Paschatis inclusive: sunt ipsamet verba concilii Trid., sess. 24, cap. 2.

Vox *inclusive* de die Epiphaniæ sicut de octava Paschatis intelligenda est.

Tempus istud incipit a sabbato ante dominicam primam Adventus, hora primarum Vesperarum, quæ sunt de Adventu, et a sola feria quarta Cinerum; quia feria primas non habet Vesperas. Unde matrimonium celebrare non liceret in vespere sabbati ante dominicam primam Adventus; liceret vero, seclusa alia prohibitione, usque ad mediam noctem feriæ tertiæ ad feriam quartam Cinerum.

Ad hoc impedimentum temporis referenda est prohibitio in Ritualibus expressa, ne matrimonium celebretur diebus dominicis aut festis de præcepto, nec ante ortum solis vel post meridiem.

Quamvis Concilium sola nuptiarum solemnia prohibere videatur, ut nuptias benedicere, sponsam traducere, convivia nuptialia celebrare, et ita communiter intelligatur, ut patet ex Rituali Romano et ex *Bened. XIV*, Inst. 80, certum est tamen ex usu in Gallia recepto, nullum apud nos celebrandum esse matrimonium ante faciem Ecclesiæ hoc tempore absque dispensatione episcopi, nisi urgeat necessitas, v. g., ad legitimandam prolem in articulo mortis, et recursus ad episcopum aut vicarium ejus generalem non sit moraliter possibilis.

Proclamationes bannorum et celebratio sponsalium nullo tempore interduntur.

3° *Sponsalia*; quo nomine simplices intelliguntur promissiones serio factæ; matrimonium enim cum alia persona reddunt jure naturali illicitum, quia naturalis existit obligatio sub peccato mortali hujusmodi promissiones adimplendi.

4° *Votum*; quod quadruplex distingui potest, scilicet, 1° votum simplex castitatis; 2° votum ingrediendi reli-

gionem; 3° votum suscipiendi Ordines sacros, et 4° votum non nubendi.

Certum est quadruplex illud votum matrimonium reddere graviter illicitum, et quidem jure naturali, quia est violatio fidei Deo data.

Raro autem parochus benedictionem nuptialem denegare potest, in foro externo, sponsis eam requirentibus, quia scit unum ex ipsis matrimonium alteri antea promississe, vel votum emisisse: communiter sola via persuasione ad summum uti potest.

ARTICULUS SECUNDUS.

DE IMPEDIMENTIS CANONICIS DIRIMENTIBUS IN GENERE.

Impedimentum non dicitur dirimens quia matrimonium solvit, sed quia impedit ne valide contrahatur. Talis est idea communiter recepta circa naturam hujusmodi impedimenti.

Nullus catholicus negat Ecclesiam habere potestatem declarandi talia aut talia impedimenta esse juris naturalis vel divini, eaque legibus suis sancienti. Sola igitur difficultas est an sua auctoritate ferre possit impedimenta quæ naturalem contractum ita irritent, ut dominium corporum valide non transferatur. Negarunt *Lutherus* et *Calvinus*, asserentes matrimonium non esse sacramentum, sed contractum mere civilem soli principum auctoritati subjectum. *Marcus Antonius de Dominis* eis ex parte consensit, a quo postea non multum discessit *Launoy*, doctor Sorbonicus, qui potestatem constituendi impedimenta tribuit principibus, et eam Ecclesiæ denegare videtur, æstimans sacramentum accessisse tantum naturali contractui. *Maultrot*, *Agier* et *Tabaraud*, contententes sacramentum Matrimonii a contractu esse omnino distinctum, affirmant principes solum contractum civilem dirimere posse, nihilque in sacramentum valere; et vicissim Ecclesiam habere potestatem statuendi quidquid spectat ad sacramentum, nihil vero posse in con-

tractum. Unde inferunt matrimonium valide civiliter contractum, carere quidem gratia sacramenti, sed tamen verum esse matrimonium, in quo liceat cuique Christiano tuta conscientia manere.

PROPOSITIO.

Ecclesia, jure sibi proprio, statuere potest impedimenta matrimonium etiam quoad contractum naturalem dirimentia.

Prob. auctoritate, præscriptione, traditione et ratione.

Primo, auctoritate. Concil. Trid., sess. 24, can. 4, hoc habet: « Si quis dixerit Ecclesiam non potuisse constituere » re impedimenta matrimonium dirimentia, vel in eis » constituendis errasse; anathema sit. »

Neque dicant *Launoy* et ejus asseclæ Concilium non asserere Ecclesiam hoc jure sibi proprio facere. Nam 1° Protestantes refellere intendebat: at Protestantes non negabant Ecclesiam impedimenta ex concessione principum constituere, sed volebant eam id proprio jure facere posse: ergo genuinus canonis sensus est Ecclesiam proprio jure impedimenta constituere posse. 2° Cardinalis *de Frankenberg* dogmaticum tulit decretum, anno 1789, contra professores seminarii generalis Lovaniensis, sententiæ *Launoy* adherentes. 3° Pius VI hoc præcluserat effugium, in celebri bulla *Auctorem fidei*, anno 1794, dicens: « Quasi » Ecclesia non semper potuerit ac possit in Christianorum » matrimoniis jure proprio impedimenta constituere, quæ » matrimonium non solum impediunt, sed et nullum reddunt quoad vinculum; » addit Pontifex doctrinam synodi Pistoriensis in hoc puncto canonum 3, 4, 9 et 12 sess. 24 Concil. Trid., eversivam esse, et hæreticam.

Nec per Ecclesiam intelligendi sunt principes sæculares, ut volebat *Launoy*; talis quippe significatio vocis *Ecclesia* est omnino inaudita et evidenter falsa: nec dicendum est ibi quæstionem esse duntaxat de disciplina ecclesiastica, cum sententia opposita declaretur hæretica. Ergo 1°.

Secundo, præscriptione. Omnes enim fatentur Eccle-

siam a multis sæculis exercere potestatem instituendi impedimenta matrimonium dirimentia : ergo eam jure proprio habet. Etenim, vel eam jure proprio habet, vel usurpavit, vel a principibus accepit : jam vero duo posteriora dici nequeunt. Non prius; repugnat quippe Ecclesiam, cui promissa est continua Spiritus sancti assistentia, potestatem sibi indebitam sic usurpavisse. Non posterius; quia Ecclesia constituens leges matrimonium dirimentes, nunquam egit nomine principum, sed nomine proprio, tanquam in dominio ecclesiastico ad seipsam pertinente. Aliunde, si, quod repugnat, facultatem constituendi impedimenta a principibus accepisset, aliquid existere deberet hujus concessionis vestigium : atqui nullum citatur. Ergo 2°.

Tertio, ex traditione. Concilium Neocæsariense, in quarto sæculo, declaravit matrimonium per affinitatem impediri; concil. Ancyranum impedimentum raptus constituit, canone 11. Innumera reperiuntur alia facta tum apud Latinos, tum apud Græcos, ut unusquisque videre potest in Historia Matrimonii, auctore *Gibert*, vel apud *Drouin* aut *Collet*. Ergo 3°.

Quarto, ratione. Nullus catholicus negare potest matrimonium ad ordinem spiritualem sicut ad ordinem civilem spectare et permaximi esse momenti. Nam 1° dat filios Ecclesiæ sicut societati civili; 2° filiorum educatio et sponsorum sanctificatio valde pendent a societate conjugali; 3° ex connubiis male ordinatis innumera gravissimaque sequuntur mala; 4° omni tempore et apud omnes gentes, præsertim tamen apud patriarchas, apud Judæos et apud Christianos, matrimonium semper habitum est ut res sacra. Ergo necesse est ut Ecclesia plenam habeat potestatem illud, prout Spiritus sapientiæ ei suggesserit, regendi, ac proinde leges etiam irritantes constituendi. Ergo 4°, etc. Ergo.

Non intelligitur qua audacia D. *Tabaraud*, Apostolicam traditionem, perpetuam Ecclesiæ praxim, evidentem concilii Tridentini definitionem et auctoritatem bullæ citatæ postponens, adhuc contendat Ecclesiam nihil posse

in contractum, sed solum in sacramentum, et matrimonia civiliter tantum contracta ita naturaliter esse valida, ut sponsi tuto in eis, absque benedictione nuptiali, manere valeant. Auctoritates enim allatæ loquuntur de impedimentis matrimonium dirimentibus : porro, juxta sensum obvium et communem, impedimentum matrimonium dirimens est illud quod impedit ne matrimonium existat, ne dominium corporum transferatur, ne vinculum detur, ut expresse dicit Pius VI. Talis doctrina a labe hæresis purgari non potest.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. Ecclesia nihil potest in substantiam sacramentorum (Concil. Trid., sess. 21, cap. 2), et revera, nemine diffitente, alia sacramenta dirimere non potest : ergo impedimenta matrimonium dirimentia statuere nequit.

R. Nego consequ. Ecclesia enim impedimenta matrimonii dirimentia constituendo, non efficit ut contractus valide initus materia hujus sacramenti non sit, sed tantum efficit ut talis contractus non sit validus, ac consequenter ad sacramentum non sufficiat : porro talis mutatio non est in substantia sacramenti. Res illustratur exemplo : vinum naturale est materia Eucharistiæ; qui portionem vini redderet acetum, efficeret ut ad consecrandum insufficientis esset : attamen materiam sacramenti Eucharistiæ non mutaret : ergo *a pari*, etc.

Ecclesia autem alia sacramenta dirimere non potest, quia eorum materia appositione conditionum sic dirimi nequit.

Inutile non erit perlegere Breve 22 aug. 1851, condemnans opus juris ecclesiastici, cujus auctor Nuytz.

Obj. 2°. Ecclesia, si matrimonium ratione contractus dirimeret, judicaret in foro alieno ; ergo, etc.

R. Nego ant. Contractus enim naturalis, ad dignitatem sacramenti elevatus, sub hoc respectu est res sacra ad forum ecclesiasticum pertinens : ergo Ecclesia, hunc contractum dirimens, in proprio foro judicat, non in alieno.

Inst. In ea sententia fieri potest ut Ecclesia condemnet matrimonia quæ princeps approbat: atqui in eo casu potestatem indirectam exerceret, etc. Ergo.

R. Distinguo maj. Fieri potest ut Ecclesia condemnet matrimonia quæ princeps approbat, quoad vinculum, *conc.*; quoad effectus civiles, *nego maj.* Etenim in doctrina nostra fieri potest ut Ecclesia condemnet, quoad vinculum, matrimonia a principibus approbata, et spon- sos sic tantum conjugatos velut filios ingratos turpiter vi- ventes habeat: pessimum eorum exemplum detestabitur, et sacramenta eis etiam in articulo mortis denegabit, nisi respiscant. At nihil circa conventiones matrimo- niales, transmissiones hæreditatum aliosque effectus ci- viles statuet. Ergo plenam relinquet potestatem civilem principibus. Ergo.

Notandum Ecclesiam de jure naturali sicut de jure di- vino infallibiliter judicantem, decernere posse tales aut tales leges civiles juri naturali esse adversas, et tuta conscientia in praxi sequendas non esse.

Quæritur in quo resideat potestas quam habet Ecclesia constituendi impedimenta matrimonium dirimentia.

R. Certum est 1° illam residere in concilio generali le- gitime celebrato, quia totam representat Ecclesiam.

Certum est 2° eam pariter residere in summo Ponti- fice, qui plenitudinem habet jurisdictionis ad gubernan- dam universam Ecclesiam necessariæ: hanc autem potestatem summus Pontifex exercere potest per legem universalem cunctos Christianos obligantem, et per man- datum particulare; cum enim modus ea utendi a Christo non fuerit determinatus, concilium generale legitime convocatum et Romanus Pontifex, ex omnium confesso, habent facultatem eum qui sibi magis libuerit eligendi.

Certum est 3° episcopos, in præsentî rerum statu, im- pedimenta matrimonium dirimentia constituere non posse, quia jus illud summo Pontifici, vel concilio generali est reservatum. An vero id possent vi nativæ suæ potes- tatis, negant qui contendunt eos jurisdictionem suam a summo Pontifice accipere; alii affirmant. Verum, cum

hæc controversia nullius sit momenti quoad praxim, eam prætermittimus.

Eadem est difficultas quoad concilia particularia: ma- jorem quippe non habent potestatem quam episcopi.

Quid autem sit de consuetudine unius provinciæ, an scilicet sufficiat ad introducendum vel abrogandum im- pedimentum pro ista provinciâ, non sibi consentiunt theologi. *Coll. Andeg.*, cum aliis, affirmat, quia consue- tudo vim suam habet ab Ecclesia universali vel a summo Pontifice ei consentiente. Hoc tamen applicari non potest consuetudinibus ab hæreticis, post suam separationem, introductis, quia tales consuetudines vim habere non potuerunt ab Ecclesia neque a summo Pontifice. Unde, juxta communem sententiam theologorum, praxim Sanctæ Sedis et doctrinam *Bened. XIV*, *Const. Singulâri nobis*, 9 feb. 1749, n. 16, hæretici non sunt immunes ab impedimentis apud ipsos ante separationem promul- gatis, excepto forsitan clandestinitatis impedimento, de quo infra dicemus.

Quæritur an ignorantia invincibilis vim impedimenti dirimentis tollat.

R. negative. Lex namque tale impedimentum consti- tuens, habet pro objecto ipsum contractum irritandum: vel ergo nulla est, et effectum non producit; vel est va- lida, et contractum semper irritat, independenter a vo- luntate aut a dispositionibus contrahentium.

ARTICULUS TERTIUS.

DE IMPEDIMENTIS CANONICIS DIRIMENTIBUS IN SPECIE.

Quindecim communiter numerantur impedimenta ca- nonica, matrimonium dirimentia, sequentibus contenta versibus:

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas,
Amens, affinis; si clandestinus et impos;
Si mulier sit rapta, loco nec reddita tuto:
Hæc socianda vetant connubia, facta retractant.

Dicuntur canonica, non quod a canonibus Ecclesia omnia fuerint instituta, quædam enim sunt juris naturalis aut juris divini, ut ostendemus agendo de singulis; sed quia in jure canonico reperiuntur.

§ I. — De impedimento erroris.

Duplex distinguitur error relative ad matrimonium, quia circa duplex objectum versari potest, videlicet circa personam et circa qualitates personæ. Prior dicitur substantialis, et posterior accidentalis. Aliquis putat se ducere Annam et ducit Mariam, est error personæ seu substantialis; arbitratur se ducere puellam nobilem, divitem, virginem, pacificam, etc., et reipsa ducit plebeam, pauperem, corruptam, rixosam, etc., est error circa qualitates, seu accidentalis.

PROPOSITIO PRIMA.

Omnis error circa personam jure naturali dirimit matrimonium.

Prob. Omnis error circa objectum contractus, illum jure naturali reddit nullum, quia consensus utriusque contrahentis non est in idem: porro ubi agitur de matrimonio, quilibet error circa personam cadit in ipsum objectum contractus: ergo.

Unde parvi refert an error sit antecedens vel concomitans, vincibilis vel invincibilis, crassus aut supinus: in cunctis casibus impedit ne consensus contrahentium sit in idem. Ergo.

Obj. In aliis sacramentis et contractibus error personæ validitati eorum non obstat: v. g., aliquis baptizat Annam credens se baptizare Petrum, validus est baptismus; boves suos vendit Paulo, persuasum habens se eos vendere Jacobo, valet contractus. Ergo.

R. Nego conseq. et paritatem. Ratio disparitatis est quod, in exemplis allatis, intentio baptizantis ad personam præsentem dirigatur, et intentio vendentis non tam

ad personam quam ad pretium mercis limitetur, dum, e contra, in matrimonio consensus contrahentis non cadit in personam præsentem, quæcumque sit, sed in personam de qua prius conventum est, et quæ supponitur præsens, dum revera est absens: consentit ergo in personam absentem, non vero in personam præsentem. Ergo.

Hinc matrimonium Jacob cum Lia, quam putabat esse Rachelem, primum fuit nullum, et non nisi per sequentem consensum factum est validum.

PROPOSITIO SECUNDA.

Error circa qualitates personæ per se non irritat matrimonium.

Prob. Error enim contractum per se irritare non potest, nisi cadat in ipsius objectum: at error circa qualitates personæ non cadit in objectum contractus, siquidem objectum istud est ipsamet persona, non vero ipsius qualitates.

Hinc sponsus valide contrahit matrimonium cum vidua vel corrupta, quam putat virginem, etiamsi per fraudem in hunc errorem fuerit inductus; fraus enim inducit quidem obligationem reparandi injuriam, sed non efficit ut consensus non versetur circa substantiam rei de qua agitur. Nec obstat quod contrahens matrimonium inire nolisset si qualitatem novisset: non consideratur enim quid fecisset, sed quid fecerit.

Unde vagus, v. g., jactitat se nobilem esse et multorum bonorum possessorem: falsis testimoniis ostensis, persuadet puellæ nobili hæc esse vera et manum ejus obtinet, matrimonium est validum.

Diximus *per se*: nam in triplici casu error qualitatis matrimonium dirimit: nempe 1° si contrahens consensum suum a tali qualitate pendere formaliter statuat; 2° si error qualitatis redundet in personam, ut si persona sub hac sola qualitate noscatur; v. g., puella credit nubere primogenito regis, illum facie non cognoscens, et alter est præsens, non in præsentem consentit nubendo, sed in alterum quem habet in mente. Secus esset si, falso

arbitrans juvenem quem pluries vidit esse primogenitum regis, illum acceptaret in conjugem: tunc enim error non in ipsam personam, sed in ipsius qualitatem caderet, *ut patet*. 3° Error conditionis, de quo in sequenti paragrapho dicturi sumus.

§ II. — De impedimento conditionis.

Non de qualicumque conditione, sed tantum de conditione servitutis hic agitur.

Per servos autem non intelliguntur ii qui propria voluntate ad servitium alicujus, juxta morem nunc consuetum, se obstringunt; bene vero ii soli qui libertatem suam amiserunt.

Certum est servitum matrimonium non dirimere jure naturali; evidens quippe est servos esse aptos ad essentialia matrimonii, unde servi secum nubere possunt; imo servus qui putat ducere liberam et duceret servam, valide contraheret, *ut communiter volunt theologi*.

Omnes fatentur personam liberam valide inire matrimonium cum persona serva cujus servitutem cognoscit.

Unde sola ignorantia servitutis jure positivo matrimonium dirimit; patet ex jure canonico, causa 29, quæst. 2, cap. 4, et de Conjugio servorum, lib. 4 Decretal., tit. 9, cap. 4, *Si quis ingenuus*. Leges hic citatæ impedimentum non statuunt, sed supponunt illud jam existere: hinc concluditur illud jure gentium seu consuetudine fuisse introductum.

Cum servitus locum amplius non habeat in Gallia, nec in aliis vicinis regnis, frustra de hoc impedimento fusius dissereremus.

§ III. — De impedimento voti.

Non omne votum, sed solum castitatis vel religionis votum matrimonium impedire potest.

Voti solemnitas determinatur jure canonico: unde votum solemnne est illud quod emittitur in religione ab Ecclesia approbata tanquam perfecte regulari et cum certis

circumstantiis ab ea determinatis. Votum simplex illud est quod vel una e conditionibus requisitis caret.

Votum simplex, quodcumque sit, impedit ne matrimonium contrahi possit sine peccato mortali; non autem illud reddit nullum.

Verum de fide est votum solemnne matrimonium dirimere: id constat ex conciliis Lateranensi I, Lateranensi II, et Trident., sess. 24, can. 9, quod sic se habet: « Si quis » dixerit regulares castitatem solemniter professos, posse » matrimonium contrahere, contractumque validum esse » non obstante voto; anathema sit. » Ergo.

Votum castitatis in societate Jesu, post biennium novitiatus emissum, licet simplex, dirimit tamen matrimonium ex bulla *Ascendente Domino*, Gregorii XIII, nisi adsit dispensatio superioris generalis.

Acriter disputant inter se theologi circa naturam impedimenti per solemnem professionem religionis contracti: plurimi dicunt illud jure naturali matrimonium dirimere, nam, inquiunt, per professionem religiosam persona datur, traditur, acceptatur: res autem uni data et ab eo acceptata, jam alteri valide dari non potest, solo attento jure naturali. Ita communiter Thomistæ, inter quos *Billuart*. Alii autem multo probabilius contendunt illud jure tantum ecclesiastico matrimonium dirimere: votum enim simplex matrimonium non dirimit: porro sola Ecclesia constituit differentiam inter votum simplex et votum solemnne. Extrav. tit. 6 de Voto, cap. unic. Ergo.

Unde Casimirus, diaconus et Cluniacensis monachus, factus rex Poloniae, obtenta dispensatione a summo Pontifice Benedicto IX, uxorem duxit, et Pius VII, temporibus nostris, cum multis monialibus ac monachis solemniter professis dispensavit, ad revalidanda matrimonia sacrilege inita. Non tamen intendit quæstionem in scholis agitatam definire, sed opinionem sibi probabilioris secutus est, inquiunt Thomistæ.

Queritur quibus signis cognoscatur an votum sit solemnne vel simplex.

Cum solemnitas votorum a sola auctoritate Ecclesie pendeat, inquirendæ sunt conditiones in jure ecclesiastico præscriptæ ad constituendum votum solemnne; illa autem conditiones sunt: 1° ut religio a Sancta Sede fuerit approbata tanquam perfecte regularis; 2° ut votum legitime acceptetur nomine Ecclesie per respectivum superiorem, vel per ejus delegatum; 3° ut fiat traditio et acceptatio absoluta totius personæ per tria vota perpetua castitatis, obedientiæ et paupertatis; 4° tandem, ut vovens sexdecim annos ætatis et annum integrum novitatus compleverit, uti Conc. Trid. sub pœna nullitatis præscripsit, sess. 25, cap. 15, de Regul. Hæc omnia magis explicabuntur in Decalogo.

Ex his autem sequitur stricte solemnna non esse vota ad tempus vel cum aliqua restrictione emissa etiam in religione approbata, ut nunc fit in Gallia, ubi vel non fiunt vota perpetua, vel fiunt conditionata, vel retinetur dominium in bona actualia et futura, juxta civiles leges id præscribentes. Eo sensu pluries respondit sacra Pœnitentiaria; sic pariter rescripsit cardinalis Fontana ad moniales Visitationis Beatæ Mariæ Parisiensis. Notandum tamen S. Congregationem specialiter interrogatam de votis virorum, respondisse sua decreta alias edicta spectare solummodo ad moniales.

Vota igitur saltem monialium quæ nunc emittuntur in Gallia, matrimonium probabiliter non dirimunt, quia, cum aliqua perfectione ad solemnitatem voti requisita careant, reputanda sunt simplicia.

§ IV. — De cognatione.

Triplex distinguitur cognatio, scilicet naturalis seu carnalis, spiritualis et legalis. De unaquaque seorsim dicendum est.

SECTIO PRIMA. — De cognatione naturali.

Cognatio naturalis, quæ dicitur consanguinitas, quasi sanguinis unitas, est vinculum personarum, quarum una

ab alia, vel ambæ ab eadem, tanquam communi propinquo stipite per carnalem generationem descendunt.

Ex hac definitione patet hanc cognationem contrahi etiam cum illegitimis; siquidem illegitimitas non impedit quin carnalis consanguinitas existat.

Tria distinguenda sunt in consanguinitate, scilicet stipes, linea et gradus, *la souche, la ligne et le degré*.

Stipes est persona ex qua aliæ ducunt originem.

Linea est series personarum ab eodem stipite descendentium: duplex est, recta et collateralis seu transversa.

Linea recta est series personarum quarum una ab altera descendit, v. g., filius a patre, pater ab avo, etc.

Linea collateralis seu transversa est series personarum quarum una ab altera non descendit, sed quæ solum ab eodem stipite communi descendunt, ut frater et soror. Duplex est nempe æqualis, quando consanguinei æqualiter a communi stipite distant, ut frater et soror; et inæqualis, cum personæ a communi stipite inæqualiter distant, v. g., patruus et neptis.

Gradus est mensura distantie unius personæ ab altera, secundum lineam.

Nunc statuendæ sunt regulæ ad distinguendos gradus consanguinitatis, et determinandum quo gradu consanguinitas matrimonium dirimat.

Punctum primum. — De regulis quibus gradus consanguinitatis distinguuntur.

Tres hujusmodi dantur regulæ in jure canonico, scilicet prima pro linea recta, secunda pro linea collateralis æquali, et tertia pro linea inæquali.

1° In linea directa, tot sunt gradus quot sunt personæ, dempto stipite; v. g., pater, filius, nepos et pronepos quatuor sunt personæ, et tres tantum gradus, quia tres tantum sunt generationes et tres personæ, dempto stipite.

2° In linea collateralis et æquali, eodem gradu inter se distant consanguinei quo remoti sunt a communi stipite: v. g., frater et soror sunt in primo gradu, consobrinus et consobrina in secundo, etc.

3° *In linea collateralis et inæquali*, tot gradibus a se invicem distant personæ quot remotior distat a communi stipite. Hæc regula statuta est ad magis favendum libertati matrimoniorum, et aliunde æquum est personas non reputari inter se propinquiores quam remotior est respectu communis stipitis. Hinc frater et filia fratris sunt in secundo gradu.

Attamen in petitione dispensationis exprimenda est graduum inæqualitas, saltem ex tutiori sententia.

In jure civili, tum antiquo, tum recenti, aliter computantur gradus consanguinitatis in linea collateralis; ascenditur enim a persona ad communem stipitem, et descenditur ad aliam personam de qua agitur. Sic duo consobrini qui, juxta computationem canonicam, sunt in secundo gradu, sunt in quarto secundum methodum juristarum. Sola computatio canonica quoad matrimonium retinenda est, ut expresse statuit Alexander III, causa 35, q. 8, can. *Ad sedem*, alioquin graves contingere possent errores; v. g., Joannes est in primo gradu et Bertha in quarto, juxta computationem civilem essent in quinto gradu; attamen sunt adhuc in gradu prohibito.

Cæterum, ne irrepat error in materia tanti momenti, juvat scribere in charta stipitem communem: deinde generationes et nomina personarum hinc et inde, usque dum perveniatur ad eas personas quæ connubio jungendæ sunt: postea facile computabuntur gradus, juxta regulas modo expositas.

Exemplar hujusmodi tabellæ vel arboris genealogiæ, ut dicitur, in Rituali invenitur.

Notandum est consanguinitatem inter easdem personas ex duplici vel etiam multiplici capite oriri posse, et tunc duplex vel multiplex est sanguinis propinquitas in petitione dispensationis aperienda: v. g., duo fratres duas feminas sibi consobrinas ex dispensatione duxerunt; liberi ex utroque matrimonio provenientes dupliciter inter se consanguinei sunt, et hæc circumstantia necessario declaranda est.

Punctum secundum. — *Quo gradu et quo jure consanguinitas matrimonium dirimat.*

In linea recta consanguinitas dirimit matrimonium in quocumque gradu; in linea autem collateralis usque ad quartum gradum inclusive et non ultra. Sic statuit Innocentius III, in concilio Lateranensi IV, anno 1215, et lex ista quæ refertur in Decretal. l. 4, cap. 8, de Consang. et Aff. observata est.

In primis Ecclesiæ sæculis non videtur hoc impedimentum huc usque extensum fuisse, versus septimum sæculum cœpit extendi usque ad septimum gradum, ut videtur in Epistola Gregorii II ad Bonifacium, anno 731; sed in concilio Lateranensi sapienter restrictum fuit ad quartum gradum.

Impedimentum istud similiter existit pro eis qui ex eodem patre vel eadem matre tantum orti sunt, et pro spuriiis seu illegitimis ex eodem stipite descendentibus.

Si unus inter gradus prohibitos sistat, alter vero eos excedat, v. g., unus est in quarto gradu et alter in quinto nullum est impedimentum quia gradus remotior trahit post se propinquorem: reputantur ergo in quinto gradu. Decretal. l. 4, tit. 14, de Consanguinitate et Affinitate, cap. 9.

Rationes autem ob quas matrimonium inter primos gradus consanguinitatis prohibetur, sunt, juxta *S. Th.* 2 2, q. 144, art. 9: 1° ut matrimonia propter bonum commune ad extraneos extenderentur, et sic multiplicarentur amici; 2° ut servetur reverentia consanguineis debita; nam inter conjuges non reverentia, sed amor existit; 3° ne consanguinei sub spe matrimonii minus caste viverent, cum in eadem domo frequenter manere debeant.

Queritur quo jure consanguinitas matrimonium dirimat.

R. In linea recta certum est matrimonium dirimi jure naturali, saltem in primo gradu; natura enim etiam apud Barbaros refugit horrendas patris conjunctiones cum filia, et matris cum filio.